

EL ROURE

Núm. 69

3r quadrimestre 2023

Publicació del **Consell Municipal de la Gent Gran**
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació

Propostes de millora d'espais

Entrevista a Lluç Salellas,
alcalde de Girona

Nadal, època de tradicions i arrels

Nadal a l'Era Digital: Les Noves Tradicions d'Enviament de Felicitacions

Gemma Martinez Villagrasa,
Regidora de Ciutat que Cuida
Ajuntament de Girona

Quan penso en les tradicions nadalenques em venen molts records de com passàvem les festes quan érem nens i nenes i com les passem ara. Algunes tradicions han desaparegut, com el costum d'anar a comprar les felicitacions, o fer-les nosaltres mateixos que era encara millor, i escollir cadascuna segons el destinatari: als avis, tiets, amics de la família... després les omplíem de bons desitjos amb una lletra ben clara, les posàvem al sobre, el segell i cap a la bústia. I a esperar les que t'enviaven els altres, amb il·lusió les col·leccionàvem i les guardàvem obertes sobre l'aparador per veure cada dia els bons desitjos de la família i amics, dels que estaven lluny i dels que vivien a prop, que també felicitaven.

Avui, amb la tecnologia que tenim ja no ens cal comprar els Christmas ni fer tot el ritual d'enviar-los per correu postal, ara ens les enviem per WhatsApp, unes felicitacions precioses, artístiques, divertides, que ràpidament reenviem als nostres amics i família. De vegades és tan ràpid el reenviament que a penes les podem recordar, i molt menys guardar-les i col·leccionar-les.

Són altres temps, i altres costums, no per modernes menys importants. Hi ha coses que hem perdut amb els temps, però els nous ens ofereixen moltíssimes coses valuoses, com l'accés a l'educació i salut de forma universal, les noves tecnologies per comunicar-nos de forma ràpida i veient-nos les cares amb la família que tenim molt lluny, i que abans podien passar anys abans que no els veiéssim. I l'accés a la informació, al lleure i a la cultura de forma generalitzada amb els pòdcasts, videoconferències, articles diversos sobre qualsevol tema que ens pugui interessar.

No podem quedar-nos en la nostàlgia, està bé atresorar els bons records, els que ens feien feliços de

petits, però cal mirar endavant i gaudir també de tot el que ens ofereix el present.

Gaudim de les festes, de les noves tradicions, de poder estar junts un any més desitjant-nos unes bones festes i un bon Any Nou, com jo els hi desitjo a tots vostès, que fan possible aquesta revista i a tots els lectors que l'esperen amb interès i il·lusió.

Felicitacions de Nadal. 1992. Font: Arxiu històric de Girona

Fotomuntatge amb una composició nadalenca amb figures dels tres reis, patges i camells i la imatge de la Catedral de Girona i el campanar de l'església de Sant Feliu (possiblement per a una postal de Nadal). 1960. Font: Arxiu històric de Girona

NÚM 69 – 3r quadrimestre 2023

**Publicació del Consell Municipal de la Gent Gran
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació**

Equip de redacció

Pere Heras, Ma. Rosa Pié, Miguel Abad, Joan Miró,
Josep Maria Saiz, Joan Balbi, Àlex Perez i Narcís Sureda.

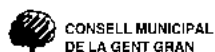
Corresponsals

Lluís Torner, Tere Delgado, Josep Maria Castanyer Darnés, Dolors Estañol,
Carme Subirana, Maria Dolores Rodríguez, Maria Suñer, Núria Suñer,
Rosa Maria Amargant, Mariasol Lagares, M. Àngels Bahí, Jordi Sirvent,
Joan Balbi Ribas.

Bústia de suggeriments: cmgg@ajgirona.cat

El Consell Municipal de la Gent Gran

Plaça del Vi, 1 – 17004 Girona

CONSELL MUNICIPAL
DE LA GENT GRAN

Ajuntament de Girona

Disseny i impressió:

Edicions MIC

Diposit legal. GI-066-96

SUMARI

- Pàg. 2. **Editorial**
- Pàg. 4. **Cartes a l'alcalde**
Pere Heras i Montal
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 5. **Els hiverns d'ara i els d'abans**
Miguel Abad
Maria Suñer
- Pàg. 6. **Ciutat**
Vida associativa
- Pàg. 14. **Històries a la vora del foc**
Jordi Sirvent
- Pàg. 16. **Ara ve Nadal...**
Joan Miró Ametller
- Pàg. 18. **El Nadal de Girona**
Josep Maria Saiz Garcia
- Pàg. 20. **Un Nadal amb molta neu**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 22. **Les tradicions, promouen una
Girona més humana?**
Carme Subirana Pla
- Pàg. 24. **Lluc Salellas,
Alcalde de Girona**
Pere Heras i Montal
- Pàg. 30. **Gastronomia IX**
Narcís Sureda

PORTADA: Vistes de diferents indrets de la ciutat després d'una nevada. Dues dones juguen amb la neu als jardins de la Devesa. Al fons, s'observa el campanar de l'església de Sant Feliu. Font: Arxiu històric de Girona

Cartes a l'alcalde

Pere Heras i Montal

Benvolgut Sr. Lluç Salellas, Alcalde de Girona,
Només unes poques línies per agrair-li l'atenció i el temps que ens va dedicar a l'entrevista i conversa que publiquem en aquest mateix número.
Crec que les seves respostes seran molt ben vingudes pel nostre col·lectiu de gent gran i públic en general.
Moltes gràcies.
Salutacions molt cordials.

Maria Rosa Pié Pont

Benvolgut i Honorable Lluç Salellas,
Alcalde de Girona:
Salutacions cordials de tot l'equip de la revista *El Roure*. Volem agrair-li la visita que vàrem tenir a l'Ajuntament de part de tot el col·lectiu de persones que participem en aquesta revista i dels espais cívics de la ciutat.
La revista *El Roure* és de periodicitat quadrimestral i és molt ben acollida per tothom. Podem afirmar que normalment és una manera de donar a conèixer les activitats de cada un dels centres cívics de la ciutat: vida associativa, gastronomia, qualitat de vida, records, entrevistes i opinió.
Personalment, voldria afegir que els espais cívics de la gent gran hem tingut sempre el suport de l'Ajuntament, i això és molt necessari per poder explicar les coses que podem millorar o, en algun cas, problemes afegits que ens preocupen.
Girona és una ciutat molt estimada per tots els gironins. Cada any es multipliquen els visitants de les comarques, del país i també del turisme estranger. Per a tots nosaltres, és una satisfacció que ens honora i que hem de cuidar, millorant en totes les coses que siguin possibles, sobretot en les conductes incíviques i la neteja dels carrers i places. També és important una millor atenció a la gent gran, i als carrers de Girona (barri vell), de difícil accés pel desnivell de les pujades, seria necessari un altre servei de transport.
Amb tot això, només ens queda donar-vos les gràcies per la vostra cordialitat i bona entesa amb les nostres preguntes i explicacions.
Rebeu una cordial salutació.

Els hiverns d'ara i els d'abans

Miguel Abad
Maria Suñer

El hivern és una de les quatre estacions de l'any en les zones temperades. Astronòmicament, comença amb el solstici d'hivern (al voltant del 21 de desembre) fins al 21 de març, amb l'equinocci de primavera. L'hivern dura tres mesos: gener, febrer i març. El 2 de febrer és la Candelera i hi ha un refrany molt popular que diu que si la Candelera riu (fa sol) el fred és viu i si plora (plou) el fred és fora, i no se n'equivoca gaire.

Abans els hiverns eren més rigorosos. Qui no recorda llevar-se un matí i trobar-ho tot blanc de neu, amb els carrers silenciosos i tot glaçat? La gent es quedava a casa al voltant del foc de la llar i de les estufes. Ara, avui dia, amb les calefaccions, tot és diferent. La gent tenia que anar a treballar com podia i per nosaltres, la canalla, la neu volia dir jocs de tirar-se boles de neu i fer ninots, a veure qui el feia més alt i gros.

El gener del 1986, Catalunya va patir els efectes d'una gran nevada. Va ser un temporal de neu, pluja i vent, el més fort que es recordava en mig segle. Va paraitzar la pràctica totalitat de les comarques gironines. Les carreteres van quedar bloquejades pels cotxes i camions que no podien circular, i hi havia arbres caiguts en molts carrers i places pel pes de la neu. La electricitat va fallar en molts pobles per la caiguda de torres i cables elèctrics. Jo recordo que les botigues on es venien llanternes, piles i espelmes van quedar sense existències, i molta gent va passar fred i problemes per poder trobar queviures i aigua potable. Els danys van ser molt importants.

El 8 de març del 2010, una altra tempesta de neu i vent va descarregar sobre les comarques gironines, deixant gruíxos de neu de més de mig metre o més. Tot i que els serveis meteorològics ja havien donat l'alerta de fortes nevades per aquell dia, la virulència del temporal amb neu, llamps i trons, i el ser ja a finals

de l'hivern, va agafar molta gent per sorpresa. Va començar al migdia i es va anar intensificant, amb molts problemes de carreteres tallades, cotxes bloquejats amb gent dins que no sabia què fer ni on anar. Es va parar la circulació de trens i va haver-hi un caos molt greu. A més, la llum i l'aigua van quedar tallades, amb molts problemes per a les empreses i la gent en el seu dia a dia. Les conseqüències van ser responsabilitzar al govern de la Generalitat d'improvisació davant les dificultats, ja que els meteoròlegs ho havien avisat i no es va fer res per evitar el desastre.

Nevada a Girona 2006

L'escriptor anglès Tom Sharpe, que es trobava establert a Llafranc, va escriure l'endemà a La Vanguardia: {No recordo res semblant, ni tan sols durant la Segona Guerra Mundial a Anglaterra} per la situació viscuda arran de la nevada a la Costa Brava. Aquesta ha estat la primera i última gran nevada d'aquest segle; no ha tornat a nevar més i ara, en l'actualitat, ja ni tan sols plou. El temps ha estat canviant molt en aquests anys. Falta neu a les muntanyes i aigua als rius i fonts. Esperem que aquest hivern nevi o plogui una mica sense fer cap mal.

Segons la mitologia grega, l'hivern està associat a la deessa Persèfone, que va ser raptada per Hades, el déu de l'inframón, després de la intervenció dels déus es va acordar que romandria mig any sota terra i mig any al món. Els mesos on és amb Hades són els de fred, és a dir, l'hivern. A la primavera torna al món i tot torna a reviuire.

Vida associativa

Associació de la Gent Gran de Montilivi

Dolors Estañol Pibernat

Un Cicle de Conferències sobre l'Art de Ser Feliç

Dintre d'aquest últim trimestre hem pogut assistir a les quatre xerrades-conferències, a càrrec de la Sra. M. Teresa Saló Oliveras, Mestre Psicòloga, Màster en Pedagogia Terapèutica i Orientadora Familiar, amb el títol de Cicle de conferències d'autoajuda i millora personal, amb els següents temes: L'art de ser feliç, com gestionar l'estrès, que la teva vida no sigui una vida estèril i, finalment, com viure ara i sempre.

El lema d'aquestes xerrades, tal com diu en el títol "L'art de ser feliç," és buscar l'equilibri amb un mateix, intentar solucionar els problemes personals positivament, gestionar les emocions, buscar estratègies, saber acceptar la realitat. És tot un procés de maduració de la persona, saber acceptar la rea-

litzat, fer-la teva i saber reaccionar positivament en totes les circumstàncies del dia a dia.

El gran interès d'aquests temes ha fet que aquestes xerrades fossin molt participatives. Des de l'Associació de Gent Gran Montilivi volem agrair a la Sra. M. Teresa la seva col·laboració desinteressada.

Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja

Benvolguts i benvolgudes companys i companyes,

Ja tenim el nou any aquí i, amb aquest, l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja us presenta algunes novetats.

Amb molta il·lusió engegarem l'any amb algunes propostes. A partir del mes de gener, iniciarem un taller de treballs manuals obert a totes les persones grans del sector, així com a la resta de persones grans de la ciutat de Girona. Continuarem amb els tallers per treballar la memòria, els tallers de xarxes socials i de jocs de taula, amb la col·laboració de l'espai Tres Punts del Centre Cívic Onyar i Òmnia, els tallers de musicoteràpia i altres activitats que anirem explicant al llarg del 2024. Esteu tots convidats a participar en aquests tallers, que més enllà de la formació que ens donen, busquen ser un punt de trobada on poder compartir moments i experiències de tots nosaltres. Podeu trobar més informació a <https://web.girona.cat/ccivics/onyar/cursos>.

Berenar de Fires 2023

De cara al bon temps, hem programat una sortida d'un dia i una sortida d'una setmana. Podeu demanar-nos més informació trucant al telèfon del Centre Cívic Onyar.

Us desitgem que passeu unes bones festes de Nadal i ens retrobem a partir del mes de gener.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Gent Gran de Santa Eugènia

Jordi Sirvent

Resum d'activitats

Donat per acabat el curs anterior, amb la ja tradicional paella on van participar unes dues-centes persones i celebrada al centre cívic Can Ninetes, es van reprendre les activitats d'una forma artificialment amb el també tradicional berenar que ofereix l'Associació de Veïns de Santa Eugènia amb motiu de la celebració de la Festa Major. Va comptar amb membres de la junta de l'associació i de la regidora de Ciutat que cuida. L'acte va concloure amb ball per a tots els assistents. Després d'un mes de setembre trepidant pel tema de les inscripcions als cursos, l'activitat es va reanudar a primers d'octubre, ja de forma oficial, encara que el Casal es va obrir per les tardes a partir del dia. En aquest exercici s'han iniciat nous cursos, com és el cas d'Origami i la previsió d'un nou taller-curs de maquillatge i hidratació que es realitzarà properament i amb caràcter benèfic, s'ha reiniciat i millorat el curs de mòbils amb una nombrosa participació.

El 21 d'octubre es va organitzar una excursió a Barcelona, al teatre Apolo per assistir a la representació de l'obra "El tiempo entre costuras". El desplaçament el vam realitzar conjuntament tots els assistents del casal i l'espectacle va ser molt ben acollit per tothom.

Com a activitat extraordinària es va celebrar la ja també tradicional castanyada, amb la degustació de castanyes i boniatos. Va concloure l'acte un ball amb la cantant Aurora.

El dia 15, conjuntament amb altres membres de la revista *El Roure*, es va iniciar a Radio Girona FM un programa de ràdio que de forma periòdica s'anirà emetent i que vol ser un altaveu de la gent gran per tal de donar a conèixer les nostres inquietuds, necessitats i opinions sobre els temes més diversos.

El 22 de novembre vam realitzar una excursió a la Fageda d'en Jordà, aprofitant la caiguda de les fulles i la gran varietat de coloració que ens ofereix la tardor. Prèviament havíem gaudit d'un bon esmorzar a la vora de l'estany de Banyoles i posteriorment vam passejar pel bonic poble de Santa Pau. Després d'un dinar per la zona, vam assistir a l'espai Crater d'Olot, un centre integral sobre els volcans, on vam gaudir d'una experiència extraordinària i vam aprendre sobre els volcans. Hi vam assistir unes cinquanta persones.

Com a previsions per activitats futures, remarcar que per celebrar les festes de Nadal, es celebrarà el dia 20 de desembre el berenar de Nadal, en el decurs del qual es procedirà al sorteig de dues paneres. No podia acabar l'acte sense el ball de costum.

Ja com a cloenda del trimestre, el dia 21 tindrà lloc una quina extraordinària, la quina de Nadal.

Volem remarcar que els locals de l'Associació de la Gent Gran de Santa Eugènia s'han establert com a punt de recollida de material sanitari en relació amb el conflicte palestino-israelià. Amb aquest motiu, la junta de govern ha aprovat fer la donació d'una quantitat com a ajuda en aquest conflicte.

Associació de Gent Gran La Unió del Pont Major

Josep Mª Castanyer Darnés

L'accés al casal

Entre l'heterogeneïtat de l'usuari dels casals de gent gran i la contradicció que es dona entre els diferents usuaris, es forma un conglomerat que no sempre funciona. Fins a la jubilació, les persones, a banda de la família, disposen d'un cercle immediat dins la seva vida privada compost de gent de la seva edat aproximada, i amb un marge més ampli quan parlem de la seva vida professional o laboral. Cal fer aquí un incís tenint en compte les persones, generalment dones, que no han tingut una vida laboral externa remunerada sinó que han treballat per la pròpia llar, i mai s'acabaran de jubilar.

De sobte, quan una persona es jubila, en el terreny laboral deixa d'estar relacionada excepte amb alguns companys amb qui manté una relació d'amistat de la feina. En principi, manté l'entorn personal amb el que això comporta d'interessos, hobbies i inquietuds compartides. En aquest àmbit també pot ser que amplii aquest cercle degut a les afinitats amb d'altres persones amb qui comparteixin aficions.

Quan s'integra en un casal de jubilats o avis i àvies, i això ho sol fer poc a poc, es veu obligat a compartir inquietuds amb un grup molt més ampli i extens quant a marge d'edat, aficions, nivell cultural, condicions físiques, tot ficat en un mateix sac. Això fa

que no gaires persones tendeixin a formar-ne part, almenys d'entrada. No hi ha suficient relleu generacional, i quan es dona, és forçat, i ja és tard.

Hi ha un indicador ben clar: la música que s'escolta i balla. Cada generació té la seva pròpia banda sonora; les cançons i músiques que van omplir sobretot la seva emotiva època juvenil, plena d'emocions i que de gran li resulten evocadores i nostàlgiques. Això no ho troba en els estàndards musicals dels clubs de jubilats a l'ús, estancats amb la música i els ritmes de cinc o sis dècades enrere. En aquest context, el recent jubilat (nouvingut) no se sent còmode i es resisteix a formar-ne part.

Els recents jubilats, en plena ressaca laboral, solen apuntar-se a tot en cascada, esforçant-se en omplir el temps que els ha alliberat la jubilació i constatar... que encara són aptes per a tot; ara per gust i no per obligació. Pedalen, fan ioga, pilates, futbol-sala, caminen molt, i alguns fins i tot fan el Camí de Sant Jaume per trams.

Actualment, les xarxes i els mitjans de comunicació faciliten la demora a l'hora d'ingressar a un casal de gent gran, això sí, mantenint un cert aïllament de les persones que en serien candidates i mermant força la seva socialització, presencial tan necessària.

Poc a poc es fan grans, ara sí, i finalment accepten la situació.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Pensionistes i Jubilats de Taijà

Maria Dolores Rodríguez

Un 2023 que ha volat

L'any 2023 ha passat molt ràpidament. Ja ha arribat Nadal i, com sempre, és el moment ideal per passar-lo amb la família.

Un cop va arribar el pont de la Puríssima, al centre vam aprofitar per fer una sortida de tres dies amb en Julián, i vam anar a Camprodon. Érem un grup de 56 persones, i vam gaudir molt tots.

Tornarem a reunir-nos al centre per celebrar l'arribada del 2024. Gaudim molt la nostra companyia i som pràcticament una família.

Associació de Jubilats i Pensionistes de Can Gibert del Pla

Miguel Abad i Maria Suñer

Som a finals d'any i, per l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Can Gibert, ha estat un any molt ben aprofitat, hem fet moltes activitats i totes han anat molt bé. Anem fent les trobades culturals amb grups musicals i orquestres com la banda gironina Metderband i la banda de Banyoles. Val a dir que han tingut molt bona rebuda per part dels socis i sòcies. També aquest any hem fet la Quina de Nadal, i pròximament farem el dinar de Nadal que esperem que vagi molt bé. Malauradament, no tot són bones notícies, el nostre estimat Antonio Soriano, artista i ànima del Coro Rociero Duendes del Camino, ens ha deixat fa pocs dies. Que descansi en pau. Aquest proper any tenim moltes propostes per fer, esperem que tot ens vagi bé i es pugui dur a terme. Bon Any a tothom.

Associació de la Gent Gran de Pedret

Rosa Maria Amargant

Totes les emocions del Nadal: Un resum de les activitats

L'entitat ha iniciat el nou curs 2023-2024 amb la il·lusió de sempre. Més enllà de les activitats habituals com el Bingo o els Balls en Línia, no han faltat celebracions com la castanyada, que va tenir lloc el dijous 2 de novembre. Però les activitats més importants s'han concentrat en el mes de desembre i en l'esperit nadalenc.

El dimarts 12 de desembre de 2023, l'Associació de Gent Gran de Pedret va organitzar una sortida per a socis i sòcies a la ciutat emmurallada de Carcassona (França). Tots els que van anar van poder gaudir d'un bon esmorzar a la plaça del Marcou, dins la ciutat medieval darrere les muralles. A les 12, van poder visitar el castell comtal (S.XIII). Després de dinar, van visitar el mercat de Nadal de la ciutat, ubicat fora de les muralles. La sortida va ser a les vuit del matí des del Centre Cívic de Pedret, i la tornada a Girona va ser al voltant de les nou del vespre. Va ser un dia molt especial i diferent. Gràcies als socis que hi van assistir.

El dilluns 18 de desembre, obrint l'última setmana de casal de l'any, va tenir lloc la cloenda del curs trimestral de balls en línia, dirigits pels professors Dolors i Santi, amb la participació de tots els "balladors" i "balladores".

Per Nadal, el dimarts 19 a les 17 h, es va organitzar un gran concert de l'Orquestra Metderband i a continuació un Berenar de Nadal per a socis i sòcies. Va ser una tarda molt especial on es va viure l'esperit nadalenc en bona companyia, ben acompanyat amb un bon cava. Gràcies de nou als socis per fer-ho possible.

Finalment, per a cloure l'últim dijous de l'any, el dia 21 a les 17 h, es va organitzar la Quina de la Gent Gran.

Com cada any, la Junta vol donar les gràcies a tots els socis i sòcies que han participat i col·laborat en les activitats. Esperem començar el 2024 amb la il·lusió de sempre.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Casal de Gent Gran de Sant Narcís

Teresa Delgado

Novetats i Desafiaments a l'Associació de Gent Gran de Sant Narcís

Benvolguts,

Durant temps hem estat demanant a persones que vulguin dedicar una part del seu temps per ampliar la Junta de la Gent Gran i per fi s'ha ampliat i molt bé, ja que ara en total som nou membres els que la formem, tres senyors i sis estupendes senyores, tots amb ganes d'aportar. Els cursos continuen com sempre molt bé i ja hem començat les excursions amb molt bona acollida. Felicitem des d'aquí a tots i totes i que les ganes de treballar i la bona harmonia no decaiguin per res.

El problema que no sembla tenir solució és el de la calefacció, i tenir paciència ja no ens val. Fa "cinc anys" que intentem reparar-la i sincerament penso que si sumem les factures i desplaçaments dels operaris, segurament la tindríem quasi nova. Doncs, al segle XXI no és normal que un Centre Cívic passi fred. Tenim la petita esperança que el nou Govern de l'Ajuntament prengui bona nota.

Tenim ja a sobre les Festes Nadalenques i desitgem per a tothom molt bones festes i que aquestes disputes que tenim pel món aconseguixin posar-se de cor i que torni la Pau tan desitjada. Bon Any 2024.

Associació de Gent Gran del Sant Daniel

Joan Balbi Ribas

Així doncs, hem arribat al final del curs 22/23. Després de les activitats fetes durant tot el curs, acabem amb la festa de la gent gran a l'auditori de Girona. Una trobada molt entranyable, amb els diferents parlaments de l'alcaldeessa, la Sra. Anna Pagan, i la presidenta de la gent gran, la Sra. Mª Àngels Bahí. També vam poder gaudir de les diferents actuacions dels casals que hi participaven, que van contribuir a que passéssim un bon matí. I després, un bon pisolabis ofert per l'Ajuntament de Girona.

Al nostre centre, vam acabar el curs amb una petita fira de mostres de les diferents activitats que realitzem, com ara la fusió del vidre, treballs amb l'espart, restauració de mobles, com treballar el fang per a la confecció de diferents objectes i les puntes de coixí, entre altres. Per arrodonir la festa, una bona colla de mainada del nostre entorn va fer un taller de cuina, i amb les seves galetes ens van endolcir la tarda. La festa va acabar amb una cantada d'havaneres que ens van oferir els nostres amics, el grup Vell Galligants. I així vam passar una bona tarda per acomiadar-nos d'aquest curs.

I passem l'estiu i tornem a començar. Noves propostes, com ara conversar amb altra gent sobre diversos temes, i també dedicarem alguns dies a La Cuina de l'Àvia. El nostre company Emilio Sánchez ens ensenyarà com treballar l'espart i confeccionar diferents objectes. Ah... i continuarem com sempre amb la fusió del vidre.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Gent Gran del Barri Vell - Mercadal

Maria Rosa Pié Pont

Excursió al cor del Baix Empordà La Bisbal, Púbol i Peratallada

Aquesta excursió va ser un viatge al passat per conèixer les històries dels Castells de La Bisbal, de Púbol i de Peratallada.

Castell de l'Empordà: Situat al centre de la vila, va ser residència dels bisbes, senyors de la ciutat. Documentat al segle XII, té una porta central amb l'escut del Bisbe Arèvalo, una torre amb homenatge, un pati central, una capella romànica i una presó al segle XIX. Avui és l'arxiu històric comarcal i ofereix una bona vista panoràmica des de dalt, amb camps verds i pobles amb molta història.

Castell de Púbol: El Castell Gala-Dalí de Púbol, documentat des del segle XI, cal situar-lo durant el període de màxima esplendor de la baronia de Púbol a la segona meitat del segle XIV i principis del XV. Quan Dalí va comprar el castell, estava molt deteriorat, amb sostres caiguts i esquerdes importants, i el jardí en estat semisalvatge. Tot això atorgava al conjunt un aspecte romàntic que és el que els Dalí valoraven i intentaren mantenir amb la restauració.

La Cripta: Impressionant, amb les dues tombes, amb la finalitat que els dos cossos es poguessin col·locar tocant-se les mans. Dalí està enterrat al Museu de Figueres. Gala està a Púbol, sola a la cripta, amb la companyia dels 3 lleons surrealistes que decoren l'espai.

El Jardí: Tant Dalí com Gala eren dos enamorats de la música wagneriana, i sorprèn trobar en el jardí, al costat de l'estany, les cares de Richard Wagner que decoren la paret dels laterals.

Peratallada: Preciós conjunt històric-artístic medieval dels més importants de Catalunya. Descobrirem el seu Castell Palau fortificat amb la seva Torre dels segles XI i XIV. L'Església de Sant Esteve Romànica del XIII, les muralles, el fons excavat en la roca i el conjunt de la seva arquitectura popular. Berenguer de Cruïlles, primer president de la Generalitat de Catalunya, era natural d'aquesta població. Va ser una excursió molt enriquidora culturalment parlant, els tres castells de l'Empordà amb una història cadascun d'ells que ens va fascinar.

Històries a la vora del foc

Jordi Sirvent

Cauen les fulles, esgrogueïdes, han acabat el seu cicle. Poques en queden als arbres. Les jornades es van escurçant i cada dia són més i més freds. Les nits cada dia són més llargues i més fredes. Després d'una tardor que hauria d'haver estat plujosa, el fred comença a treure el peu per sota la porta. Anem passant fulles del calendari i ja el fred es mostra en tota la seva plenitud. La vida encara mostra espurnes de vida, són temps de bolets i castanyes, de moniatos, bufandes i gorres. Les plantes van reduint els senyals de vida i es preparen per aturar tota activitat pel nou temps que s'apropa, un llarg període en què restaran inertes, immòbils, preparant-se per a una climatologia hostil. Les matinades ens desperten amb fortes glaçades, vindran fortes ventades, pluges i nevades. La vida al camp queda paraitzada i als horts, als prats, els boscos ens mostren la seva decadència, en espera que el sol els torni a donar el caliu per revifar-se, despertar-se i tornar a mostrar-se en tota la seva esplendor, a mesura que els dies es vagin allargant i es vagi recuperant l'activitat. És temps de recollir-se aviat a casa, de llargues estones compartint el foc, temps d'aturar l'activitat a l'exterior, menjars i begudes calòriques que ens reconfortin i ens mantinguin vius. Tardes de molta conversa, de compartir, de recloure'ns a casa. Hem arribat a l'hivern.

Llargs hiverns, que en altres èpoques, la gent ha viscut tancada a les cases amb unes tardes llarguíssimes en què s'aprofitaven aquestes estones per conversar sempre a la vora d'una gran llar de foc. Mentrestant, pares, avis, fills, oncles, cosins, uns pelaven fesols, d'altres pelaven patates, les noies cosien o feien ganxet i els petits, amb les galtes ben vermelles, estaven expectants. Els més grans,

Qui no té en el seu imaginari la figura de la princesa segrestada en un castell per un personatge malèfic, sigui humà o animal en la figura d'un monstre, al qual s'ha d'enfrontar un príncep per tal de conquerir el seu amor?

sobretot les àvies, solien contar històries extraordinàries, llegendes antigues, de fets que s'havien esdevingut en les contrades i que elles també havien sentit contar als seus avantpassats i que els més menuts escoltaven amb uns ulls ben oberts, expectants. Fets que es perdien en la llunyania dels temps. Aquestes històries han anat passant de generació en generació, transmeses de forma oral i que, gràcies al treball d'alguns estudiosos, han passat del nostre imaginari col·lectiu a plasmar-se en forma escrita en llibres que tots poden consultar.

Històries que ens conten relats extraordinaris, fets meravellosos i personatges fabulosos que completaven uns fets que ultrapassaven la realitat quotidiana. Hi havia històries de tota mena, de personatges irreals, monstres temibles, que fan basarda, personatges tendres, entremaliats, d'altres simpàtics. Històries tèrboles, tràgiques, còmiques i d'altres moralitzants, que porten en elles un ensenyament. També petites bestioles entremaliades. Tot amanit amb uns escenaris grandiloqüents, princeses, dracs, follets, dones d'aigua, castells encantats, unicorns, bruixes, centaures, l'home del sac i un llarg nombre de figures i elements que conviuen en fabulosos castells, fosques coves, muntanyes màgiques, rius encantats, llacs profunds i palaus meravellosos.

Qui no té en el seu imaginari la figura de la princesa segrestada en un castell per un personatge malèfic, sigui humà o animal en la figura d'un monstre, al qual s'ha d'enfrontar un príncep per tal de conquerir el seu amor? També l'escenari d'un castell assetjat, en què a través de passadissos secrets reben menjar i poden resistir fins al fet de fer burla als assetjants, mostrant-los peix fresc arribat del mar. Figures com les dones d'aigua, éssers mitològics que mostren els seus encants als joves il·lusos, per acabar prenent-los allò més preuat. Personatges misteriosos que, abusant de la necessitat dels

humils, els prenen l'ànima per un grapat de monedes, personatge evidentment que fa tuf de sofre. Històries de personatges més simpàtics com els follets, petits nans que viuen en les profunditats dels boscos i que fan entremaliadures a algunes cases. Històries de tresors amagats en els llocs més inversemblants, custodiats per animals ferotges i d'aspecte terrible. Coves profundes on s'hi amaguen animals monstruosos.

No podem oblidar personatges molt transcendents en la nostra cultura popular, que ens marcaran tota la vida i que són protagonistes en aquestes dates. Un record per al nostre Tió, els Reis Mags, l'Home dels Nassos i d'altres que tenim molt integrats en les nostres vides.

Històries com aquestes, de por, de fets extraordinaris, de personatges mitològics, i que es perden en el temps, han estat contades a la vora del foc en tantes i tantes cases, masies al llarg del temps. Històries que anaven passant de pares a fills i que ja formen part del nostre imaginari popular i que configuren la nostra personalitat. Moltes d'aquestes històries tenien per als més menuts una finalitat moralitzant, d'ensenyament. D'altres eren simplement un *divertimento*, i d'altres explicaven de forma exagerada un fet històric, al qual s'afegien tota mena de situacions extraordinàries i que li donaven un caràcter llegendari.

Històries que, amb l'evolució i el progrés actual, amb la modernitat i les noves tecnologies, aniran perdent l'encant i la màgia que tenien. També s'anirà perdent l'efecte d'unió entre les famílies, que reunides a la vora del foc, compartien llargues nits d'hivern i històries que feien més amenes aquestes nits. Fets que han estat presents en totes les cultures, cadascuna explica els seus personatges, els seus esdeveniments, les seves llegendes. És tasca de tots conservar-los. Ens mirem aquells temps amb enyorança.

Ara ve Nadal...

Joan Miró Ametller

A la manera de Dickens, podem distingir les festes de Nadal del passat dels Nadals actuals. I potser també endevinar com seran els Nadals del futur.

Nadals familiars del passat

Els Nadals que vaig conèixer fa unes quantes dècades tenien certes característiques particulars. De fet, el dia venia precedit d'una època d'exàmens col·legials i de la festa de final de trimestre. I quan podíem, anàvem a visitar la fira de Santa Llúcia i ens dedicàvem a muntar el pessebre. No cal dir que, amb el pas dels anys, procuràvem combinar la tradició amb la innovació en els decorats dels nostres pessebres.

En aquell temps, els anys 50, recordo que acollíem, a casa, durant uns dies, un pollastre, potser un pollastre del Penedès. L'alimentàvem i el vigilàvem, fins que un matí desapareixia. No celebràvem pas la nit de Nadal; tot es concentrava en el dia 25. L'àvia posava al foc l'olla amb el brou de l'escudella i el feia coure al llarg de tot un matí. Potser exagero, els records són així. El dinar, a més de l'escudella –o potser alternativament la sopa de galets– i carn d'olla, consistia en un plat de canelons, el pobret pollastre i els dolços i els torrons que amablement ens subministrava un tió ancestral convenientment estimulat. No faltava el cava, llavors anomenat xampany, que l'aigua de soda amansia perquè el "tastessin" els més menuts. Recordem que en aquell temps es comercialitzaven "xarops" per a criatures que contenien alcohol per despertar la gana i uns quants anys abans, a finals del segle XIX, hi havia medicaments infantils que incloïen opiacis i pastilles per a la tos amb mentol i... cocaïna.

El dinar, a més de l'escudella –o potser alternativament la sopa de galets– i carn d'olla, consistia en un plat de canelons, el pobret pollastre i els dolços i els torrons que amablement ens subministrava un tió ancestral convenientment estimulat

L'ambient dels dinars

Els dinars de Nadal reunien diverses branques de la família. Aleshores emergia una característica que jo creia pròpia dels Nadals catalans: les diferents experiències del temps de la guerra, un record encara recent. La família havia patit incidents causats pels dos bàndols, sense arribar a la tragèdia. Teníem representants de la quinta del biberó i dels que havien esquivat el reclutament; dels que havien hagut de córrer per fugir de les bombes per amagar-se als refugis i dels que havien vist els bombardeigs de lluny; dels que havien anat a buscar sacs de menjar quan es van desballestar els magatzems i dels que gaudien de l'hort de casa i no passaven gaires tribulacions. També hi havia qui havia extraviat un familiar durant la retirada.

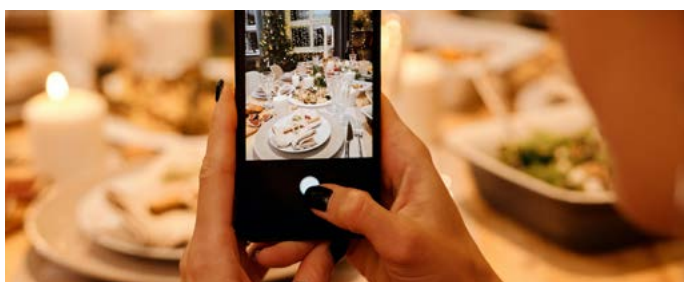
Les converses, els records, es transformaven en recriminacions, les veus pujaven de to i la discussió, sense arribar a la baralla, animava la sobretaula. Ara, amb la perspectiva dels anys, m'adono de fins a quin punt subsistia el trauma de la postguerra.

Amb la desaparició dels avis, el grup familiar es va reduir. La guerra quedava més lluny. Llavors va ser el temps de la política, essencialment l'antifranquista, de les protestes, dels aldarulls, de les notícies que circulaven i no figuraven als diaris... I amb la democràcia, la diferència d'opinions polítiques. Jo crec que el meu pare jugava a provocar. Era ell qui treia el tema a la conversa, tot sabent que a la taula hi havia una gran diversitat d'opinions. Tanmateix, el to de la conversa no assolía pas el nivell de l'època anterior. Era molt més distès.

Els dinars d'avui i els de demà

Amb la desaparició dels pares, les reunions familiars encara es van reduir més i sovint també assistien al dinar de Nadal amics que no formaven part de la família directa. I ja no s'alçava la veu, perquè no es tractaven temes conflictius. Avui són àpats on predomina la calma.

En el futur, amb fills, nets i el que vingui... No sé. Els criteris dels comensals s'exposen de manera raonable, sense alçar la veu, i no hi ha causes de dissensions. Els dinars de Nadal s'han tornat pacífics del tot. Ja no tenen sal ni pebre.

El Nadal de Girona

Josep Maria Saiz Garcia

Hem passat l'últim mes de l'any 2023, el qual ens ha obert les portes del nou any, i amb això hem pogut gaudir de les festes de Nadal. Són les festes que ens fan regressar, en gran mesura, a les tradicions centenàries i mil·lenàries que han acompanyat als nostres avantpassats; són tradicions que ens transporten a les nostres essències, les quals formen part de la història i tradicions de la ciutat i les contrades properes.

El començament va ser a finals de novembre amb l'encesa de llums de la ciutat i de l'arbre de Nadal. És el tret de sortida. Membres de l'Ajuntament de la ciutat participen en l'acte d'obertura. La festa continua posteriorment amb una cercavila per diferents carrers de la ciutat. Una vegada enceses aquestes llums, la ciutat comença a viure noves sensacions i actituds pròpies del moment. Generositat, llum física i mental, amistat i amor broten amb una immensa força que s'estén per carrers, rambles, places i llocs comuns. És el moment, ja al desembre, de viure totes les activitats i festes que ens acompanyen, fent possible la conjunció d'alegria desbordant, família i amics, tradició i religiositat.

Comencem amb la nit de Nadal, activitat celebrada arreu del món. Es va fer el dia 24 de desembre, i seguint la tradició cristiana es tracta de la festa de la commemoració del naixement del nen Jesús que reuneix les famílies al voltant del foc, esperant finalitzar el sopar amb el "Tió, caga torró...".

El 25 de Desembre és el dia que correspon a la festivitat cristiana que es fa després de la nit del naixement de Jesús i, actualment, té caràcter religiós. És típic fer un gran dinar familiar amb escudella i carn d'olla i pollastre, acompanyat de torrons, fruits secs, neules i cava. Com a sobretaula, els nens reciten poemes i tots plegats canten nadales al voltant de l'arbre de Nadal amb el desig de pau a tot el món.

També és un altre dia festiu el de Sant Esteve, (el 26 de Desembre), el qual es celebra per reunir-se amb la part de la família que no ha pogut assistir al Nadal del dia anterior. En un principi, aquesta reunió continua al migdia amb l'àpat corresponent, en el qual s'aprofiten les restes del dinar de Nadal, acompanyades (aquestes restes) de canelons i els postres, torrons, neules...

És el dia 31 de desembre la nit de Cap d'Any, en la qual es fa la missa del gall d'origen religiós. A continuació, un gran desbordament apareix per carrers, places i centres festius, una vegada cantades les dotze campanades, les quals van acompanyades dels grans del raïm i de la copa de cava, desitjant un any nou molt feliç.

El dia 1 de gener (Any Nou): dinar familiar el qual, assíduament, es fa a base de pollastre farcit o xai al forn. És la continuació de la festa que uneix el final d'un any i el començament del nou, esperant que aquest nou sigui més exitós que el ja passat.

El dia 6 de gener s'acaben totes les activitats nadalenques amb l'arribada dels Reis Mags d'Orient. Els petits, molt il·lusionats, van acompanyats dels seus fanalets que, com l'estrella d'Orient, ajuden a trobar el camí que els resta per fer, i la ciutat s'omple de llums i de "Visca els tres Reis de l'Orient..." amb l'ajut dels balcons i finestres que enriqueixen l'acte.

Als Països Catalans hi ha algunes celebracions i formes pròpies referides a activitats genuïnes i relativament particulars

Als Països Catalans hi ha algunes celebracions i formes pròpies referides a activitats genuïnes i relativament particulars. Altres celebracions, a més, són comuns amb llocs fora de Catalunya, com el muntatge del pessebre, que és de tradició cristiana des dels primers segles de la nostra Era. Del seu origen hi ha constància de l'aparició a Catalunya a finals del segle XVI, moment en el qual ja hi havia pessebres familiars, activitat que es va divulgar ràpidament, tant que al segle XVIII la ciutat de Barcelona estableix la Fira de Santa Llúcia, on es podia comprar tot allò necessari pel muntatge del pessebre. El pessebre tradicional parteix d'elements vegetals (molsa, suro, galzeran) als quals acompanyen, entre d'altres, la cova, el naixement i els tres Reis d'Orient. La resta de figures, de manera personal, enriqueixen el mateix pessebre. En aquests moments a Catalunya i al País Valencià apareix la figura del caganer. També ens sembla oportú deixar constància d'allò que tipifica la ciutat i diferents contrades de Catalunya, donant-li una personalitat pròpia. Ens referim al caganer i també al Tió.

Respecte al caganer, hem de dir que la seva figura està col·locada a qualsevol lloc del pessebre, normalment en algun lloc apartat, darrere d'arbres o arbustos del pessebre. Sempre portava la barretina i la faixa com a part de la seva roba. Volia significar (segons la tradició popular) que, per un costat, la seva defecació serviria per a fertilitzar la terra. D'aquesta manera, les plantes i el terreny del lloc

es trobarien en un molt bon estat l'any següent i al mateix temps significava que el cos recuperava la tranquil·litat i el benestar corporal, la qual cosa beneficiava la salut física de la persona.

Volem tenir present la singularitat d'una altra activitat compartida amb Occitània i Aragó. És el Tronc o simplement Tió. El dia 24 de desembre les famílies, d'acord amb la tradició, es reuneixen al voltant del foc o de l'arbre de Nadal. Els nens, nerviosos, esperen fer cagar el Tió. En alguns casos, una vegada començada l'activitat surten a resar en alguna habitació diferent al lloc on es troba el tronc de Nadal acompanyats del pal que necessiten per fer-li cagar.

En principi, es tractava simplement d'un tronc de llenya que, en cremar en el foc, proporcionava als membres de la casa fonamentalment llum i calor i que, simbòlicament, donava als membres de la casa torrons i neules. No obstant això, el Tió no ha estat mai una màquina que, simplement, porta regals sinó una manera de fer més familiar, col·lectiva i generosa la reunió que els porta a la unió conjunta dels membres. Fer cagar el Tió és una cerimònia domèstica o de petita comunitat (família, escola o de persones unides per l'amistat).

*Tió, Tió, caga torro d'avellana i pinyó;
Si no tens més, caga diners,
Si no tens prou, caga'm un ou.*

Algunes dites populars que es fan servir en diferents llocs de Catalunya que hem trobat:

*Per Nadal cada ovella al seu corral;
per sant Esteve cadascú a casa seva;
per Nadal si res no estrena res no val
Qui no celebra Nadal és home que poc val;
de Nadal i de sant Joan només n'hi ha un cada any.*

Un Nadal amb molta neu

Maria Rosa Pié Pont

El dia de Nadal, quasi sempre ens el presenten amb neu a les muntanyes, llar de foc i una taula ben parada on no falta res. En els anys de la meva infantesa era com un somni; a part de la família, ens reuníem avis, tiets, cosins i potser algun amic o familiar més llunyà. La sobretaula era llarga i plena de converses, i al final no podia faltar que els més menuts, enfilats a la cadira, recitessin el vers de Nadal, les propines que recollien amb alegria i els pares estaven joiosos dels seus fills.

En un racó del menjador, el pessebre i tota la decoració d'emotius nadalencs, felicitacions rebudes; cantar nadeses no faltava quan tothom estava content i feliç d'un bon dinar i reunió familiar.

“L'any 1962 a la ciutat de Barcelona, va ser un Nadal molt especial; han passat 61 anys i algunes persones grans encara ho recorden. Va ser el mateix dia de Nadal, a mig matí, quan va començar a nevar... era un somni que nevés el dia de Nadal... Les criatures miràvem per la finestra i semblava que estiguéssim vivint un conte, la neu seguia caient cada vegada més abundant i així va continuar tota la nit, durant 24 hores.

L'endemà, el dia de Sant Esteve al matí, ja no nevava però teníem davant de casa molta neu acumulada i molt fred. Per a les criatures va ser una cosa molt especial: trepitjar la neu, fer ninots i jugar llançant-nos boles de neu com si fossin pilotes. Per a les persones més grans, era difícil sortir de casa. Hi havia molts problemes per a tothom; les famílies que s'havien reunit per passar el dia junts no podien tornar a les seves cases, no funcionava cap servei: autobús, metro, taxi, i amb prou feines podien sortir al carrer pel perill de rrelliscar o caure.

Les botigues de barri van acabar totes les existències, ja que tampoc hi havia servei d'abastament. Barcelona no estava preparada per a una situació tan caòtica i els problemes van ser molt complicats de solucionar.

*Carrer de la Muralla, al barri de Torre Gironella de Girona, durant una nevada. S'observen diferents persones caminant pel carrer. 1962.
Font: Arxiu històric de Girona*

**Barcelona no estava preparada per a una situació tan caòtica
i els problemes van ser molt complicats de solucionar**

*Vistes de diferents indrets de la ciutat després d'una nevada. L'església de Sant Feliu i el terraplè del tren vistos des de la Devesa. 1962.
Font: Arxiu històric de Girona*

La gent comprava amb desordre, amb por de no saber quant duraria aquella situació i que no faltés el menjar; els forns no paraven de fer pa fins a quedar-se sense farina. Tota la il·lusió de veure nevar el dia de Nadal es va convertir en una tragèdia.

L'experiència és un grau superior que ensenya; possiblement ara no tornaria a passar, les ciutats estan més preparades, i les persones generalment també tenim més qualitat de vida.

Igualment, la natura és imprevisible i pot canviar sense previsió; actualment tenim el problema de l'aigua i es comenta i es parla del canvi climàtic... tot és possible i res segur.

Només podem dir que la vida s'ha de gaudir mentre puguem i buscar la felicitat amb les petites coses del dia a dia... el futur sempre és un destí desconegut.

Nevada a Girona. Zona de Palau-sacosta nevada. Ramat de xais pasturant acompanyats d'un pastor. 1962. Font: Arxiu històric de Girona

Les tradicions, promouen una Girona més humana?

Encesa dels llums del Nadal, Diagonal. Barcelona. 2010. Font: Arxiu històric de Girona

Carme Subirana Pla

Les tradicions contribueixen a crear un ambient acollidor i festiu a Girona durant els mesos d'hivern, oferint a residents i visitants l'oportunitat de viure l'esperit nadalenc i la rica cultura que té la ciutat, però, les fan més humanes?

Si ens cenyim a l'hivern, hem de fer esment a Nadal, al Caganer, les caramelles, cançons tradicionals que es canten durant les festivitats de Nadal,

els pessebres de les cases particulars, la cavalcada dels Reis Mags, al típic arbre nadalenc que il·lumina la Plaça Catalunya i que és una atracció per aquells visitants forans i gironins que hi transiten, a les quines populars que organitzen diverses institucions, i a les llums que llueixen a molts dels carrers i vivendes particulars.

Actuacions musicals i corals interpretant nadales i música tradicional catalana, misses i cerimònies a la catedral i altres esglésies, la festa de Cap d'Any que reuneix un important grup de persones prop de la catedral, i la gastronomia, torrons, panellets, i altres menges que es gaudeixen a l'hivern, fan de

Obrint un xic els ulls, els gironins sabem que cada vegada és més difícil circular pels nostres carrers amb vehicle sense haver de fer innecessàries esperes, estacionar sense pagar massa diners és complex

Girona una ciutat interessant per desplaçar-s'hi i recórrer els seus carrers més estrets i antics i conèixer els barris més moderns i ben il·luminats a l'estació més freda de l'any.

Aquestes tradicions i d'altres fan que la ciutat sigui visitada per persones que tenen uns interessos propis i que els agradaria trobar una ciutat que els faciliti l'assistència a les activitats que s'organitzen. Voldrien trobar un lloc adient per estacionar el seu vehicle, uns comerços oberts i variats, uns carrers il·luminats i nets, uns restaurants adaptats als seus gustos i necessitats, uns banys públics en condicions i una gent amable que, en cas que tinguessin alguna necessitat o problema, els pogués donar una resposta. També agrairien poder accedir als cinemes, museus i espais culturals tot participant en visites guiades on se'ls fes partícips d'una història que Girona vol donar a conèixer.

Obrint un xic els ulls, els gironins sabem que cada vegada és més difícil circular pels nostres carrers amb vehicle sense haver de fer innecessàries esperes, estacionar sense pagar massa diners és complex, gaudir dels aparadors de les botigues del centre de la ciutat és complicat, moltes han tancat per manca de clients, o per jubilació dels propietaris, i per prendre part d'una visita amb una persona que expliqui les característiques dels indrets visitats s'ha de fer amb reserva prèvia; podem dir així que Girona és una ciutat que vol atraure a les persones?

Per convertir-se en un espai per les persones gironines i les foranes, la ciutat hauria d'oferir places per estacionar per a tothom, tant per als que tenen molts recursos com per als que en tenen menys, carrers habilitats on circular amb el vehicle fos més senzill, comerços variats que oferissin diversos productes, bars i restaurants cuidats, serveis públics higiènics, i uns policies, valorats per la seva tasca, que ajudessin als ciutadans i visitants quan fos necessari.

Les tradicions gironines poden ajudar a fer una ciutat millor si tots els implicats hi dediquen l'esforç necessari per conduir la ciutat a un futur més per les perso-

nes i la seva manera de viure, que no pas seguint unes indicacions que ens arriben d'Europa. Aquestes, per desconeixença dels que les estructuraren, no acaben de satisfer a tothom i poden ser molt discutides. La ciutat ha de ser dels gironins i pels gironins i també ha de reunir les condicions més favorables que permetin que la gent forana se senti atreta i vulgui gaudir-ne, tot fent que la seva experiència a la ciutat els convidi a tornar i els deixi un bon regust. Es pot viure dels bons records?

Per tenir una ciutat acollidora potser hauríem de treballar per aconseguir un disseny urbà millor, on conviessin bicicletes, transport públic i cotxes particulars, espais verds i parcs accessibles a tots, carrers per passejar i zones de retrobament, espais comercials i botigues de proximitat, i promoure la consciència històrica a través d'activitats diverses. Organitzar i fer exposicions, festivals, fomentar la participació d'artistes locals, fer possible la convivència entre mercats i comerços tradicionals, incentivar la producció local, entre altres aspectes, pot ajudar a fer de Girona una ciutat més rica i interessant.

Per fer créixer la ciutat cal un procés continu que requereix la participació de tothom; la comunitat, autoritats locals i altres actors clau. La participació activa i el compromís són fonamentals per crear una ciutat més acollidora, humana i atractiva per a tots i totes. Girona enamora sempre, amb la calor i el fred, a la tardor i quan les flors embelleixen els racons.

Cavalcada dels Reis Mags a la ciutat de Girona. Famílies esperant la comitiva reial a la plaça del Vi. 1975. Font: Arxiu històric de Girona

Lluc Salellas

ALCALDE DE GIRONA

Pere Heras i Montal

Moltes felicitats, senyor Lluc Salellas, pel seu accés a l'alcaldia després d'unes eleccions amb una participació ciutadana molt acceptable, i moltes gràcies per dedicar-nos el seu valuós temps.

La meva primera pregunta seria si ens pot explicar les expectatives que té pels propers anys com a cap de la Casa de la Ciutat?

Primer de tot, moltes gràcies per l'entrevista. És tot un plaer ser entrevistat per El Roure, una revista que després de gairebé 70 números ja podem dir que és història de la ciutat. Des del moment que vaig assumir l'alcaldia, m'he proposat una cosa molt senzilla però alhora molt complicada: vull millorar la vida de la gent. Crec que això és la base de la política municipal i, per tant, ha de marcar cada acció, proposta o projecte del govern que encapçalo.

Vull una ciutat més dinàmica. On el comerç de proximitat, que tant ens estimem i que dona vida als carrers, sigui el motor econòmic de la ciutat

Quin és el projecte de ciutat que li agradaria aconseguir?

Ho resumiria en tres temes. Volem aconseguir una ciutat més justa. On les desigualtats es redueixin, on els preus de l'habitatge baixin, on s'avanci cap a una ciutat més verda, on tothom -tingui la condició que tingui- pugui tenir una vida digna.

En segon lloc, vull una ciutat més dinàmica. On el comerç de proximitat, que tant ens estimem i que dona vida als carrers, sigui el motor econòmic de la ciutat. On hi hagi cultura per a tothom els 365 dies de l'any i on les relacions amb els municipis veïns millorin cada dia.

Finalment, vull un govern i una ciutat, més propera amb les veïnes i veïns. On els barris siguin sempre tinguts en compte i on es tingui cura de les petites coses.

Podem comptar amb que el Consistori legislarà i posarà els mitjans per fer possible la pacificació del trànsit als nostres carrers i places?

Sí, és una prioritat d'aquest govern. Sempre que m'ho pregunten poso un exemple: oi que avui ningú s'imaginaria tornar a convertir el carrer Santa Clara en un carrer ple de cotxes o que la plaça del Mercadal i de l'U d'octubre siguin grans aparcaments de cotxes? Doncs hem de caminar per aconseguir que aquests espais que ara estimem i valorem per poder passejar, jugar o simplement passar l'estona es multipliquin arreu de la ciutat.

Per això ja hem començat amb alguns projectes, centrats primer en millorar els entorns de les escoles, que és on hi tenim els nens, la gent més vulnerable de la ciutat. Amb pacificacions als carrers propers al Cassià Costal, al Marta Mata o properament al Bruguera volem millorar la salut i seguretat dels infants. I seguirem amb més pacificacions i millores per anar a peu o en vehicles no contaminants, per exemple consolidant les voreres que es van ampliar temporalment per la Covid amb blocs de formigó, però ara fent l'obra com toca.

I evidentment, el gran aliat per reduir poc a poc la presència del cotxe és el transport públic. En poc temps hem obert més estacions de Girocleta, s'ha creat una línia de bus nova, la L16, i augmentat les freqüències de la L6 i s'han comprat dos autobusos nous que ens permeten millorar el servei.

I quin programa tenen previst de cara al nostre, cada vegada més nombrós, col·lectiu de la Gent Gran?

Doncs hem creat la nova regidoria de Ciutat que Cuida, amb la Gemma Martínez al capdavant, i que porta l'àrea de gent gran. Això potser només és un gest, però creiem que és un gest important, perquè tenir una persona del govern centrada amb la gent gran creiem que té molt valor.

I una mesura nova que hem implementat fa poc i que creiem que és molt interessant: la millora del servei de teleassistència per a la gent gran. Hem millorat el contracte i ara arribarem a 300 persones més, amb un sistema 24 hores i que s'adaptarà a les necessitats de cada persona. És una aposta important. Un segon aspecte molt rellevant és la voluntat de fer una ciutat més accessible. Al pressupost aprovat farem un gran esforç en millores a la via pública per anar reduint poc a poc barreres arquitectòniques que dificulten la mobilitat de la gent amb mobilitat reduïda i també de la gent gran.

Finalment, treballarem amb la voluntat d'oferir més activitats que permetin fomentar un envelliment actiu.

Moltes gràcies. Tot seguit li transmeto les preguntes que li volen fer des de les diferents Associacions de Gent Gran de la ciutat.

El senyor Joan Miró pregunta: "Es podrà eliminar algun dia l'amiant del Carrer Barcelona?"

La retirada de l'amiant es va fent de forma progressiva a mesura que es fan obres. Tal i com s'ha explicat sempre, l'amiant quan està quiet no suposa un problema de salut. Per això, l'objectiu és que a mesura que es fan obres i millores al carrer Barcelona, es vagi retirant.

La senyora Maria Suñer, de Can Gibert del Pla diu: “El Camí de Salut està aprovat i amb els fons adjudicats des dels Pressupostos Participats del 2019. L’Ajuntament encara no ha ni començat el projecte. Quan pensen començar a iniciar el projecte?”

El Camí de la Salut és un projecte que sabem que va quedar encallat. El cert és que no es farà perquè pel lloc on havia de passar és on s’hi situarà el nou campus de Salut i el nou hospital Josep Trueta. Estem treballant amb la Generalitat per acabar de definir el projecte i estem contents de saber que el nou campus serà similar al Santa Caterina, amb edificis més baixos i espaiats i un entorn verd ben conservat. Serà una molt bona oportunitat per millorar Can Gibert.

El senyor Jordi Sirvent, de la Associació de Santa Eugènia pregunta: “Hi ha previst per Santa Eugènia millorar la seguretat ciutadana amb més presència d’Agents Cívics, millora de l’enllumenat i neteja dels carrers. Es prendran mesures efectives?”

S’estan acabant les obres de Can Burrassó i esperem que al llarg del mandat es converteixi en un espai referencial per a la seguretat i convivència al barri. Sobre l’enllumenat, al pressupost d’aquest any hi dedicarem una partida important. Poc a poc anem millorant la il·luminació de la ciutat fent-la més eficient energèticament alhora que es millora també la seguretat. També amb el nou contracte de la neteja esperem que es notin millores per part de l’empresa, tot i que també hem de demanar la col·laboració ciutadana, mirant que la gent llenci la brossa als contenidors o no deixant mobles i electrodomèstics on no toca.

La pregunta de la senyora Dolors, de l’Associació de Montilivi és: “Per quan la reparació de la passarel·la del Pont del Rei?”

La passera de la Font del Rei és una obra d’enginyeria molt complexa i molt important. Si us hi fixeu, veureu que les lloses de ciment del terra de

la passera cada dia estan en més mal estat per la pressió estructural i això és molt perillós. Junament amb l’Agència Catalana de l’Aigua hem d’estudiar la millor intervenció possible, però haig d’admetre que per la gran complexitat de l’obra serà difícil veure-la oberta abans de 2025.

La senyora Rosa Maria, de l’Associació de Pedret ens diu: “És possible que el Pont de Pedret (Passallís) estigui il·luminat i davant del Centre, la resclosa i el passeig s’hi porti a terme una neteja general?”

La il·luminació del pont de Pedret és un projecte que volem fer realitat durant aquest mandat. Ja hem començat a fer algunes proves lumíniques i esperem que aviat es pugui estudiar un projecte, tot i que aquestes coses sempre són més lentes del que un voldria. Sobre la neteja al punt on ens comenteu, ho notifico a l’àrea pertinent perquè hi posi remei.

El Senyor Josep Maria, de l’Associació de Pont Major, demana: “L’Espai central del Centre Cívic (Sala Regàs) és petit i compartit amb totes les activitats. Penseu que seria possible tenir un espai específic per a la gent gran?”

Entenem la vida de barri com una vida compartida i els centres cívics i espais cívics com a espais que reflecteixen la vida de la comunitat en una dinàmica d’espais compartits. En aquests moments, no tenim perspectiva d’ampliar espais al barri, però es poden explorar opcions per a una millor organització i, per tant, farà arribar aquesta petició a la tinent d’alcaldia Núria Riquelme, que és la regidora del barri i també de Centres Cívics, i a la Gemma Martínez, regidora de l’àrea de gent gran.

D’altra banda, ara mateix tenim sobre la taula la posada en marxa de diversos espais cívics per als barris com són els de Montjuïc, Vista Alegre, Sant Narcís i Eixample. Oferir més espais a la ciutadania és una aposta d’aquest govern que poc a poc començarà a veure resultats.

Moltes gràcies a tota la gent que feu possible una revista històrica com és El Roure. Sou també la prova que la gent gran pot i ha de tenir un paper molt actiu a l'hora de fer ciutat!

La senyora Maria Rodríguez, de l'Associació de Taiala, pregunta: "Quan està previst que s'iniciïn les obres del nou CAP, perquè quan acabin i es traslladin es podrà disposar de més espai, que ja és necessari?"

Aquest novembre vam presentar la proposta del lloc que creiem més idoni perquè hi vagi el CAP. Estem en procés de cedir els terrenys al Departament de Salut i després la Generalitat començarà a construir el nou edifici. Disposar d'un espai sanitari nou i modern sempre és una bona notícia!

El senyor Joan Balbí ens diu: "Des de Sant Daniel li preguntàriem al senyor Alcalde si l'ajuntament té algun projecte per a la bona convivència dels vianants amb les bicicletes i patins elèctrics?"

Des de l'Ajuntament tenim molt clar que és necessari ordenar la mobilitat. Volem fer una ciutat on els vianants puguin transitar de manera agradable per la ciutat, en segon lloc, volem potenciar les bicicletes i el transport públic i, finalment, com la majoria de ciutats europees, anar retirant poc a poc la presència de cotxes. Aquest any també hem iniciat una campanya de sancions als patinets elèctrics que no compleixen la normativa, centrada especialment en aquells que circulen per la vorera. Des que vam inaugurar el nou govern s'han posat gairebé 1.000 multes als patinets elèctrics, la gran majoria per circular per sobre la vorera. Com deia, s'ha d'ordenar la mobilitat i cada cosa ha d'anar al seu lloc.

La senyora Teresa Delgado, de l'Associació de Sant Narcís, pregunta: "Tenen previst des del seu Govern prendre alguna mesura sobre seguretat, neteja i revisar les voreres?"

Com ja he dit anteriorment, la millora de la il·luminació ajudarà a fer una ciutat amb millor sensació de seguretat. Can Burrassó també ha de servir com a eina de millora de la convivència a Santa Eugènia, però també a la resta de la ciutat, però sobretot hem de treballar per fer una Girona amb menys desigualtats. Insistirem a l'empresa que ofereix el servei de la neteja perquè faci bé la feina. Sabem que és un tema important i per això hi tenim la banya ficada.

El senyor Juan Arjona, de l'Associació de Vilarroja, formula la següent pregunta: "Sr. Alcalde, té la intenció de solucionar el problema de la climatització del Centre, doncs ja portem 3 anys amb molta calor a l'estiu i congelant-nos a l'hivern?"

Hem tingut un problema seriós amb el sistema de climatització del Centre Cívic Onyar. S'hi han anat fent reparacions que no ho han acabat de resoldre. Ara hi començarem a posar fil a l'agulla per poder-ho resoldre de manera definitiva: d'una banda, a curt termini, amb un projecte que ja tenim a punt per reparar el sistema de la planta baixa i que permetrà resoldre el problema en part. A mig termini, tirarem endavant el projecte per arranjar el sistema en la seva totalitat.

La senyora Maria Rosa Pié, de l'Associació de Gent Gran Barri Vell Mercadal, pregunta: "Des que va desaparèixer la figura del trenet a la ciutat, la gent gran i amb mobilitat reduïda té dificultats per accedir als punts alts del Barri Vell com els museus d'Història, la Catedral, etc... Per accedir-hi cal superar un desnivell considerable i el ferm és molt irregular degut a les llambordes. De quina manera l'Ajuntament té previst i amb quins mitjans ajudaran a la mobilitat de la gent amb dificultats pel seu estimat Barri Vell?"

El Gerió era un trenet molt estimat per tots els gironins i gironines. Hem d'estudiar si hi ha alguna alternativa més ecològica que permeti recuperar aquesta icona de la ciutat que alhora millorava la mobilitat en transport públic pel Barri Vell.

Senyor Lluc Salellas, voldria afegir algun comentari per completar aquesta entrevista?

Moltes gràcies a tota la gent que feu possible una revista històrica com és El Roure. Sou també la prova que la gent gran pot i ha de tenir un paper molt actiu a l'hora de fer ciutat!

Moltes gràcies per la seva atenció i el temps que ens ha dedicat i li desitjo tot l'èxit del món en el desenvolupament de les tasques del seu càrrec.

Conversa amb l'alcalde

Pere Heras i Montal

Què n'opina de l'impost de successions?

Miri, malauradament jo vaig haver de pagar l'impost de successions de ben jove. Els meus pares es van morir quan tenia poc més de vint anys i el vaig haver de pagar perquè a mi em van deixar un pis, un antic cobert d'animals i uns terrenys agrícoles a Viladamat, el poble del pare. Crec que és un impost molt necessari per ser un país que garanteixi la igualtat d'oportunitats. Amb la meva feina jo no m'havia guanyat el que em van deixar els meus pares. Per tant, de sobte, vaig passar a tenir uns actius que no tenia la gent de la meva generació. Per tant, trobo just que pagui una part de l'herència en forma d'impostos per tal que a Catalunya es pugui seguir tenint un sistema sanitari públic de qualitat, infraestructures en bones condicions o escoles públiques per a tothom.

Cal tenir en compte també que aquest impost només té efecte sobre gent que hereta per sobre d'un determinat valor econòmic. Per exemple, una persona que hereta diners o propietats per valor de 800.000€ només haurà de pagar 45.000€ en aquest concepte. A mi em sembla just haver de pagar una mica per rebre 750.000€ pels quals no hi has treballat.

La gent gran tenim una targeta d'autobús amb 40 viatges mensuals. Com és? Es podria ampliar?

Hi ha una lògica en aquesta xifra. L'objectiu és poder facilitar la mobilitat en autobús a la gent gran com a mínim un cop al dia. Per tant, amb la gratuïtat d'aquests viatges podem garantir que cada dia entre setmana la gent gran pugui anar i tornar una vegada.

Estem fent un gran esforç per millorar el transport públic i ara mateix estem intentant dedicar els recursos per millorar les freqüències de pas i modernitzar la flota per fer-la més ecològica.

Com és que s'ha augmentat la taxa d'escombraries?

La taxa d'escombraries l'hem hagut de pujar tots els ajuntaments. Hi ha una llei nova, que ve d'Europa i que des de l'Estat ens indiquen que s'ha de complir, que diu que el servei de recollida d'escombraries s'ha de finançar amb la pròpia taxa. Si no es fa així, poden arribar sancions. Per això hem hagut d'apujar la taxa, per tal de poder pagar el nou contracte de la neteja, que té un cost elevadíssim i que apretarem a l'empresa privada perquè en garanteixi el bon funcionament.

Què està fent l'Ajuntament per reduir els accidents de la gent gran a la via pública?

Aquest any fem una aposta per millorar l'accessibilitat amb inversions importants, sobretot a les voreres. La ciutat es va fent malbé poc a poc. Les llambordes salten, els bancs es fan malbé, etc. Amb l'aposta que fem enguany esperem poder millorar aquestes coses més ràpid del que es facin malbé de manera que de cara al futur tinguem una ciutat més preparada perquè tothom, tingui la condició física que tingui, pugui gaudir-la.

Es té previst ampliar l'estadi de Montilivi? Hi ha mesures previstes per evitar que el barri quedi col·lapsat quan hi ha partit?

Ara mateix el Girona FC té una concessió a 50 anys de l'estadi que comporta que les inversions que s'hi facin les ha d'assumir el club. Tot i això, estem en converses amb el club per mirar quins requisits necessitarà l'estadi en cas que l'any que ve es jugui a Europa.

D'altra banda, és impossible garantir la normalitat total quan juga el Girona. El que hem d'intentar, i aquesta és una via de col·laboració molt important amb el club, és que es fomenti anar a peu o en bicicleta a l'estadi i que es millori el transport públic. Ara mateix tenim un aparcament dissuasiu que funciona molt bé per reduir l'afluència de cotxes a Montilivi, però potser caldria estudiar-ne un altre si els èxits continuen.

Ara mateix el Girona FC té una concessió a 50 anys de l'estadi que comporta que les inversions que s'hi facin les ha d'assumir el club

Cuina medieval catalana

Narcís Sureda

En l'article anterior acabàvem fent un passeig per un mercat de la Roma imperial i constatàvem que el que es menjava i cuinava en aquella època s'assemblava molt al que, fins fa poc temps, era la nostra gastronomia, la nostra cuina i els nostres productes, per bé que l'evolució que la gastronomia ha sofert durant dos mil·lennis ha canviat alguns ingredients i alguns sistemes.

La cuina ha anat evolucionant en un període molt llarg però ha anat conservant les característiques pròpies i ha seguit essent una cuina privilegiada pel clima del país, per la qualitat del bestiar i els bons productes agrícoles.

Durant segles, la nostra cuina ha anat evolucionant sense salts sobtats.

La cuina romana, de la qual hem parlat, tenia els orígens en les cuines de Grècia, Persia, Egipte, Creta i, en l'alta edat mitjana i en l'Europa cristiana, la cuina era molt semblant a la romana amb algunes modificacions.

Es cuinava sobre un bloc de pedra amb fogons, però el sistema més rellevant era la llar de foc on es rostien animals sencers o trossets enfilats en l'ast. També en olles i perols penjats amb els quals s'aconseguien coccions lentes i barreges integrades – sistema que fins a començaments del segle XX encara s'utilitzava a les cases de pagès.

S'anà suprimint l'ús del garum i, poc a poc, s'anaren rebent influències de la cuina àrab, que també tenia influències de la persa i, a la península ibèrica, de la visigòtica.

Era freqüent utilitzar productes procedents de l'Índia i altres pobles asiàtics. Les espècies anaren prenent una gran importància i el seu comerç s'incrementà, produint notables guanys econòmics durant l'edat

mitjana i fins el renaixement. El clau, la canyella, la vainilla, el safrà i el pebre eren molt utilitzats en les cuines de les classes benestants i els monestirs.

El comerç de les espècies va afavorir els grans viatges i els descobriments de noves terres, les colonitzacions i les rutes terrestres i marítimes. Tot plegat va ser originat per la cultura gastronòmica. S'anaren introduint productes novedosos com el sucre, procedent de l'Índia, l'aigua de roses, introduïda pels àrabs, i la llet d'ametlles; i era freqüent incorporar fruites seques en les preparacions i sobretot en els farcits – prunes, panses, pinyons – i en les picades.

Ben cert que tant el concepte de gastronomia com la seva pràctica cal aplicar-los als costums i formes de la cuina de les classes benestants.

Portada del llibre de Coch, de Robert de Nola

Ben cert que tant el concepte de gastronomia com la seva pràctica cal aplicar-los als costums i formes de la cuina de les classes benestants

També als monestirs, que en bona mesura foren els que van conservar les antigues tradicions.

La desfavorida plebs es conformava amb el concepte d'alimentació, que solia ser precària i amb elaboracions senzilles: farinetes de cereals, pa, verdures i hortalisses, escudella i alguns rostits senzills d'aviram o caça en els dies de festa.

Un gran protagonisme va assolir la cria de porcs en les societats sense influència àrab. Els productes del porc, d'extensa varietat, permetien conservar aliments proteïnics tot l'any.

La cuina medieval catalana estava molt relacionada amb la de les zones europees més pròximes a través de les classes altes i els ordes religiosos en els seus monestirs, com ja s'ha dit.

Fragment del retaule del mestre de Castellfollit vers el 1400

La expansió política dels exèrcits de Carlemany va propiciar la diversificació que també va ser afavorida per la expansió marítima dels pobles catalans, establint importants lligams amb els altres pobles de la Mediterrània.

La transmissió boca-orella dels mètodes culinaris era fonamental en la divulgació de la cuina, però també era fonamental l'existència de receptaris i llibres de cuina.

Des del descobriment del llibre romà d'Apici –del qual hem parlat en l'article anterior– trobat cap al segle IV fins al final del segle XIII, no apareix cap llibre de cuina.

En els segles XIV i XV és quan comencen a aparèixer llibres a França i en altres regions cristianes d'Europa.

Tenim dos llibres de cuina molt importants escrits en català:

- El Llibre del Sent Soví (1324) és un dels primers publicats a Europa. Conté gran quantitat de receptes molt ben explicades.
- El Llibre de Coch – de data incerta però anterior al 1491 perquè conté receptes que complien les prescripcions de l'Església que van ser modificades el 1491. No és estrany això perquè el Llibre de Coch havia estat escrit per a la Canonja Vella de Tarragona.

També era conegut en l'obra del franciscà Francesc Eiximenis quan escriu sobre "Com usar del beure e menjar".

Però el receptari de la cuina medieval catalana és molt més extens en moltes altres obres.

En propers articles anirem expressant curiositats i receptes de la nostra cuina medieval perquè hi ha molt de pa per sucra.

Però el que és cert és que la cuina va evolucionant paral·lelament a la història i la cultura del país de la qual forma part.

Per saber-ne més > *La Cuina Romana* (Editorial Farell)

La nevada de 1985

Ahir

La torre de Carlemany, la Catedral i l'església de Sant Feliu durant una nevada. En primer terme, la via elevada del ferrocarril. Girona.

Foto:
Ajuntament de Girona. CRDI
(Juli Torres Monsó, 1985)

Avui

En primer terme, la via elevada del ferrocarril de Girona, que pateix una de les sequeres més importants de l'última dècada.

Foto:
Carles, 2023